

ปัจจัยการตัดสินใจซื้อปุ๋ยอินทรีย์ของเกษตรกรตำบลผาน้อย อำเภอวังสะพุง จังหวัดเลย

The factors of agriculturists' final decisions on their organic fertilizer buying
in Phanoi sub-district, Wangsaphung district, Loei province

กชวรรณ ทาแก้วน้อย¹ อารีรัตน์ ภูธรระ²

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยการตัดสินใจซื้อปุ๋ยอินทรีย์ของเกษตรกรในตำบลผาน้อย อำเภอวังสะพุง จังหวัดเลย และเพื่อเปรียบเทียบปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อปุ๋ยอินทรีย์ของเกษตรกร จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อปีและขนาดพื้นที่การเพาะปลูก กลุ่มตัวอย่างในการศึกษานี้ ได้แก่ เกษตรกรที่เลือกใช้ปุ๋ยอินทรีย์ในตำบลผาน้อย อำเภอวังสะพุง จังหวัดเลย จำนวน 229 ราย เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาในครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติพรรณนา ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐานของการศึกษา ได้แก่ t-test independent และการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียวและเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ด้วยวิธีเชฟเฟ

ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยการตัดสินใจซื้อปุ๋ยอินทรีย์ของเกษตรกรตำบลผาน้อย อำเภอวังสะพุง จังหวัดเลย โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\mu = 3.37$) รายด้านพบว่า อยู่ในระดับมาก 1 ด้านและระดับปานกลาง 3 ด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ด้านผลิตภัณฑ์ ($\mu = 3.74$) รองลงมาคือ ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ($\mu = 3.36$) ด้านราคา ($\mu = 3.28$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ด้านการส่งเสริมการตลาด ($\mu = 3.04$) เกษตรกรที่มีอายุ และระดับการศึกษาต่างกันมีการตัดสินใจซื้อปุ๋ยอินทรีย์ของเกษตรกรในภาพรวมไม่ต่างกัน แต่เกษตรกรที่มีเพศ ขนาดพื้นที่การเพาะปลูกและรายได้เฉลี่ยต่อปีต่างกันมีการตัดสินใจซื้อปุ๋ยอินทรีย์ในภาพรวมต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: ปุ๋ยอินทรีย์ ตำบลผาน้อย เลย

Abstract

The purposes of this study were to investigate the factors of the agriculturists' final decision on their organic fertilizer purchase in Phanoi sub-district, Wangsaphung district, Loei province and then to compare the factors affected their final decisions on their organic fertilizer purchase classified by gender, age, educational level, average of the income and average income per year, and planting size. The samples group consisted of 229 agriculturists who use the organic fertilizer in Phanoi sub-district. A questionnaire was used for data collection and the earned data were analyzed to obtain frequency, percentage, mean, standard deviation and statistics for test hypothesis were Independent t-test and Analysis of variance and compare the pairs with the Scheffe method.

¹ นักศึกษา หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการทั่วไป คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย

² อาจารย์ ประจำสาขาวิชาการจัดการ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย

The result showed that the overall aspect of the factors of the agriculturists' final decisions on their organic fertilizer purchase was clearly found at a moderate level ($\mu = 3.37$). Considering each aspect, 1 aspect was found at a high level and 3 aspects were found at a moderate level. The highest mean of the factor was the products ($\mu = 3.74$), the channel of distribution ($\mu = 3.36$) and price ($\mu = 3.28$). The lowest mean obviously found was the marketing promotion ($\mu = 3.04$). The agriculturists who have the different age and educational level have indifferent decision on the organic fertilizer purchase in the overall aspect. However, the agriculturalists with different gender, planting size and the average income per year have the different decision on the organic fertilizer purchase in overall aspect with the statistical significance at .05 level.

Keywords: organic fertilizer, Phanoi sub-district, Loei

ความเป็นมาของปัญหา

เกษตรกรอินทรีย์ถือว่าเป็นระบบการเกษตรที่มีความสำคัญต่อการผลิตอาหารและเส้นใยด้วยความยั่งยืนทางสิ่งแวดล้อมและนิเวศการเกษตร อีกทั้งยังช่วยลดการใช้ปัจจัยจากภายนอก และหลีกเลี่ยงการใช้สารเคมีสังเคราะห์ เช่น ปุ๋ย สารกำจัดศัตรูพืช และเวชภัณฑ์สำหรับสัตว์ แต่ขณะเดียวกันก็ประยุกต์ใช้ธรรมชาติในการเพิ่มผลผลิต และพัฒนาความต้านทานต่อโรคของพืชและสัตว์เลี้ยง (คณะกรรมการพัฒนาเกษตรอินทรีย์, 2555) การเกษตรอินทรีย์เป็นการบริหารจัดการการผลิตทางการเกษตรแบบองค์รวม ให้มีความสำคัญกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและระบบนิเวศการเกษตร โดยเฉพาะอย่างยิ่งการฟื้นฟูความอุดมสมบูรณ์ของดิน การรักษาแหล่งน้ำให้สะอาด และการฟื้นฟูความหลากหลายทางชีวภาพของฟาร์ม ทั้งนี้เพราะแนวทางเกษตรอินทรีย์อาศัยกลไกและกระบวนการของระบบนิเวศในการทำการผลิตซึ่งแนวทางในการดำเนินการของเกษตรกรอินทรีย์มีหลายแนวทาง เช่น เกษตรอินทรีย์ปฏิเสธการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชและปุ๋ยเคมี เนื่องจากสารเคมีการเกษตรเหล่านี้มีผลกระทบต่อกลไกและกระบวนการของระบบนิเวศ ซึ่งแนวทางเกษตรอินทรีย์ที่เกษตรกรให้ความสนใจคือ การใช้

ปุ๋ยอินทรีย์ (สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย, 2554)

ปุ๋ยอินทรีย์มีส่วนสำคัญมากต่อการลดต้นทุนให้กับเกษตรกร เนื่องจากมีราคาถูกกว่าปุ๋ยเคมีเพราะสามารถผลิตหรือหาได้ง่ายตามท้องถิ่นจาก เศษพืช มูลสัตว์หรือวัสดุทางการเกษตรที่เหลือทิ้ง ทั้งนี้ปุ๋ยอินทรีย์ยังมีคุณสมบัติในการบำรุงดิน และให้ธาตุอาหารแก่พืชด้วยเช่นกัน ปุ๋ยอินทรีย์เป็นวัสดุที่ค่อนข้างทนทานต่อการย่อยสลายพอสมควร ดังนั้น เมื่อใส่ลงไปในดิน ปุ๋ยอินทรีย์จึงสลายตัวได้ช้า ไม่รวดเร็ว เหมือนกับการไถกลบเศษพืชโดยตรง ซึ่งก็นับว่าเป็นลักษณะที่ดีอย่างหนึ่งของปุ๋ยอินทรีย์ เพราะทำให้ปุ๋ยอินทรีย์สามารถปรับปรุงดินให้อยู่ในสภาพที่เหมาะสมต่อ การเจริญเติบโตของพืชได้นาน ด้วยเหตุผลเหล่านี้ทำให้เกษตรกรหันมาสนใจใช้ปุ๋ยอินทรีย์กันมากขึ้น และแพร่หลายไปทุกพื้นที่ (กรมวิชาการเกษตร, 2555)

ตำบลผาน้อย เป็นตำบลหนึ่งในอำเภอวังสะพุง จังหวัดเลย ที่มีพื้นที่การเกษตรที่ใช้ปุ๋ยอินทรีย์ ตำบลผาน้อยมีเนื้อที่ทั้งสิ้น 55,687.5 ไร่ ประชาชนส่วนใหญ่ในเขตพื้นที่ตำบลผาน้อย ประกอบอาชีพ เกษตรกรรมเป็นหลัก คิดเป็นร้อยละ 80 รองลงมาคืออาชีพค้าขายร้อยละ 10

อาชีพรับราชการร้อยละ 5 อาชีพอื่นๆ ร้อยละ 5 ตามลำดับ การทำการเกษตรของเกษตรกรตำบลผาน้อยมีการเพาะปลูกพืชเศรษฐกิจหลากหลาย ได้แก่ ยางพารา อ้อย ข้าว ไม้ผล ปาล์มน้ำมัน และอื่นๆ (องค์การบริหารส่วนตำบลผาน้อย, 2557) ปัจจุบันพันธุ์พืชที่เกษตรกรปลูกส่วนใหญ่เป็นชนิดลูกผสม เน้นการให้ผลผลิตสูง ทำให้ต้นทุนสูงและเก็บเมล็ดพันธุ์ไม่ได้ สภาพแวดล้อมถูกทำลาย ดินขาดความอุดมสมบูรณ์ ต้องใช้ปุ๋ยในปริมาณสูง ผลที่ตามมาคือต้นทุนในการเพาะปลูกสูง เป็นสาเหตุของการเกิดหนี้สินของเกษตรกร โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัจจุบันมีการใช้สารเคมีปริมาณสูง ก่อให้เกิดมลพิษในสภาพแวดล้อม เช่น แหล่งน้ำต่างๆ และมีสารพิษตกค้างในผลผลิตได้ (องค์การบริหารส่วนตำบลผาน้อย, 2557) จากรายงานของสำนักงานเกษตรอำเภอวังสะพุง (2557) พบว่า ในปี พ.ศ. 2556 เกษตรกรในอำเภอวังสะพุงปลูกพืชเศรษฐกิจตามกลไกตลาด โดยพืชที่ปลูกมากที่สุด คือ ยางพารา รองลงมาคืออ้อย และพืชชนิดอื่นๆ และมีการใช้ปุ๋ยเพื่อบำรุงพืชเพื่อให้ได้ผลผลิตที่สูงขึ้น โดยเกษตรกรที่ใช้ปุ๋ยอินทรีย์ ในปี พ.ศ. 2556 มีมากถึง 229 คนหรือครัวเรือน แสดงให้เห็นว่าเกษตรกรมีความนิยมในการใช้ปุ๋ยอินทรีย์เป็นอย่างมาก จากการใช้ปุ๋ยของเกษตรกรดังกล่าว ทำให้ผู้จำหน่ายปุ๋ยต้องจูงใจให้เกษตรกรตัดสินใจซื้อปุ๋ยอินทรีย์ที่ร้านของตน โดยผู้ประกอบการที่จำหน่ายปุ๋ยอินทรีย์จะต้องมีความเข้าใจลูกค้าเป้าหมายซึ่งเป็นเกษตรกรในเรื่องปัจจัยการตัดสินใจซื้อปุ๋ยอินทรีย์ของเกษตรกร เพราะจะเพิ่มโอกาสทางการค้าให้กับผู้ประกอบการ และสามารถนำข้อมูลเพื่อนำไปใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาผลิตภัณฑ์ราคา ช่องทางการจัดจำหน่าย และการส่งเสริมการตลาดให้กับสถานประกอบการของตนเพื่อให้มีผลประกอบการที่เพิ่มขึ้นตามเป้าหมาย (องค์การบริหารส่วนตำบลผาน้อย, 2557)

จากความสำคัญดังกล่าว จึงทำให้สนใจศึกษาปัจจัยการตัดสินใจซื้อปุ๋ยอินทรีย์ของเกษตรกรในตำบลผาน้อย อำเภอวังสะพุง จังหวัดเลย เพื่อให้ทราบปัจจัยการตัดสินใจซื้อปุ๋ยอินทรีย์ของเกษตรกร และเป็นแนวทางในการวางแผนดำเนินงานเพื่อส่งเสริมเกษตรกรให้ใช้ปุ๋ยอินทรีย์ของภาครัฐในอนาคต และได้ข้อมูลสารสนเทศเพื่อเป็นข้อมูลสารสนเทศสำหรับสถานประกอบการและผู้ที่สนใจทำธุรกิจจำหน่ายปุ๋ยอินทรีย์ นำไปปรับปรุงหรือพัฒนากลยุทธ์ทางการตลาดเพื่อจูงใจให้ลูกค้า ซึ่งเป็นเกษตรกรมาซื้อปุ๋ยอินทรีย์มากยิ่งขึ้นในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยการตัดสินใจซื้อปุ๋ยอินทรีย์ของเกษตรกรในตำบลผาน้อย อำเภอวังสะพุง จังหวัดเลย
2. เพื่อเปรียบเทียบปัจจัยการตัดสินใจซื้อปุ๋ยอินทรีย์ของเกษตรกรในตำบลผาน้อย อำเภอวังสะพุง จังหวัดเลย จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา ขนาดพื้นที่เพาะปลูก และรายได้เฉลี่ยต่อปี

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณโดยผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการศึกษาค้นครั้งนี้ คือ เกษตรกรที่เลือกใช้ปุ๋ยอินทรีย์ในตำบลผาน้อย ที่ได้ลงทะเบียนไว้กับสำนักงานเกษตร อำเภอวังสะพุง จังหวัดเลย ในปี พ.ศ. 2557 จำนวนทั้งสิ้น 229 คน (สำนักงานเกษตรอำเภอวังสะพุง, 2557)

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาค้นครั้งนี้ผู้ศึกษาใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามที่ผู้ศึกษาได้สร้างขึ้นเอง โดยแบ่งเป็น 3 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะของคำถามเป็นแบบให้เลือกตอบ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามปัจจัยการตัดสินใจซื้อปุ๋ยอินทรีย์ของเกษตรกร มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อเสนอแนะอื่น ๆ เกี่ยวกับการตัดสินใจซื้อปุ๋ยอินทรีย์

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้ศึกษาได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม ทำการแจกแบบสอบถามให้กับเกษตรกรตำบลผาน้อย อำเภอวังสะพุง จังหวัดเลย โดยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง และมีผู้ช่วย จำนวน 3 คน ช่วยแจกและเก็บรวบรวมแบบสอบถาม

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้ศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้คอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูปประมวลผล และดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติตามลำดับ ขั้นตอน ดังนี้

1. วิเคราะห์ปัจจัยส่วนบุคคลของเกษตรกรจากแบบสอบถามตอนที่ 1 ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ขนาดพื้นที่เพาะปลูก และรายได้เฉลี่ยต่อปี โดยวิเคราะห์ค่าความถี่และร้อยละ

2. วิเคราะห์ปัจจัยการตัดสินใจซื้อปุ๋ยอินทรีย์ของเกษตรกร โดยวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย ใช้เกณฑ์เฉลี่ย

3. การเปรียบเทียบปัจจัยการตัดสินใจซื้อปุ๋ยอินทรีย์ของเกษตรกรตำบลผาน้อย อำเภอวังสะพุง จังหวัดเลย จำแนกตามเพศ โดยใช้สถิติทดสอบที (t-test independent) และการเปรียบเทียบปัจจัยการตัดสินใจซื้อปุ๋ยอินทรีย์ของเกษตรกรตำบลผาน้อย อำเภอวังสะพุง จังหวัดเลย จำแนกตามอายุ ระดับการศึกษา ขนาดพื้นที่เพาะปลูก และรายได้เฉลี่ยต่อปี โดยวิเคราะห์ความแปรปรวน และเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ด้วยวิธีเชฟเฟ

4. การวิเคราะห์แบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นอื่น ๆ เกี่ยวกับการตัดสินใจซื้อปุ๋ยอินทรีย์ของเกษตรกร โดยการวิเคราะห์เนื้อหา

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลมีดังนี้

1. การหาค่าความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage)

2. การหาค่าเฉลี่ย (Mean : μ) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: σ)

3. การใช้สถิติทดสอบที (t-test independent) และการวิเคราะห์ความแปรปรวน หากมีนัยสำคัญทางสถิติทำการทดสอบเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ด้วยวิธีของเชฟเฟ

ผลการวิจัย

ผลการศึกษามีรายละเอียดดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุ 51 ปีขึ้นไป มีระดับการศึกษาในระดับประถมศึกษา มีขนาดพื้นที่เพาะปลูก จำนวนอยู่ระหว่าง 10-20 ไร่ มีรายได้เฉลี่ยต่อปี อยู่ระหว่าง 50,000-70,000 บาท

2. ผลการศึกษาปัจจัยการตัดสินใจซื้อปุ๋ยอินทรีย์ของเกษตรกรในตำบลผาน้อย อำเภอวังสะพุง จังหวัดเลย พบว่า ปัจจัยการตัดสินใจซื้อปุ๋ยอินทรีย์ของเกษตรกรตำบลผาน้อย อำเภอวังสะพุง จังหวัดเลย โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\mu = 3.37$, $\sigma = 0.71$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ด้านผลิตภัณฑ์ ($\mu = 3.74$, $\sigma = 0.67$) รองลงมาคือ ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ($\mu = 3.36$, $\sigma = 0.83$) ด้านราคา ($\mu = 3.28$, $\sigma = 0.82$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ย

น้อยที่สุด คือ ด้านการส่งเสริมการตลาด ($\mu = 3.04$, $\sigma = 0.90$) ตามลำดับ

3. การเปรียบเทียบปัจจัยการตัดสินใจซื้อปุ๋ยอินทรีย์ของเกษตรกรในตำบลผาน้อย อำเภอวังสะพุง จังหวัดเลย จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา และรายได้เฉลี่ยต่อปี ผลการศึกษาพบว่า

3.1 เกษตรกรตำบลผาน้อย อำเภอวังสะพุง จังหวัดเลย ที่มีเพศต่างกันมีปัจจัยการตัดสินใจซื้อปุ๋ยอินทรีย์ในภาพรวม ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย และด้านการส่งเสริมการตลาด ต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านผลิตภัณฑ์และ ด้านราคา มีปัจจัยการตัดสินใจซื้อปุ๋ยไม่ต่างกัน

3.2 เกษตรกรตำบลผาน้อย อำเภอวังสะพุง จังหวัดเลย ที่มีอายุต่างกันมีปัจจัยการตัดสินใจซื้อปุ๋ยอินทรีย์ในภาพรวม ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย และด้านการส่งเสริมการตลาด ไม่ต่างกัน

3.3 เกษตรกรตำบลผาน้อย อำเภอวังสะพุง จังหวัดเลย ที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีปัจจัยการตัดสินใจซื้อปุ๋ยอินทรีย์ในภาพรวม ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย และด้านการส่งเสริมการตลาด ไม่ต่างกัน

3.4 เกษตรกรตำบลผาน้อย อำเภอวังสะพุง จังหวัดเลย ที่มีขนาดพื้นที่การเพาะปลูกต่างกันมีปัจจัยการตัดสินใจซื้อปุ๋ยอินทรีย์ในภาพรวม ด้านราคา ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย และด้านการส่งเสริมการตลาด แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านผลิตภัณฑ์ มีปัจจัยการตัดสินใจซื้อปุ๋ยไม่ต่างกัน

3.5 เกษตรกรตำบลผาน้อย อำเภอวังสะพุง จังหวัดเลย ที่มีรายได้เฉลี่ยต่อปีต่างกัน มีปัจจัยการตัดสินใจซื้อปุ๋ยอินทรีย์ในภาพรวม ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย และด้านการส่งเสริม

การตลาด แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผล

การศึกษาเรื่อง ปัจจัยการตัดสินใจซื้อปุ๋ยอินทรีย์ของเกษตรกรในตำบลผาน้อย อำเภอวังสะพุง จังหวัดเลย ผู้ศึกษาได้อภิปรายผลการศึกษาได้ดังนี้

1. ปัจจัยการตัดสินใจซื้อปุ๋ยอินทรีย์ของเกษตรกรตำบลผาน้อย อำเภอวังสะพุง จังหวัดเลย โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\mu = 3.37$) โดยการที่ปัจจัยการตัดสินใจซื้อปุ๋ยอินทรีย์ของเกษตรกรตำบลผาน้อย อำเภอวังสะพุง จังหวัดเลย อยู่ในระดับปานกลางทั้งนี้อาจเป็นเพราะเกษตรกรผู้ซื้อปุ๋ยอินทรีย์มีความรู้เกี่ยวกับการใช้ปุ๋ยอินทรีย์น้อย เพราะการใช้ปุ๋ยอินทรีย์เป็นแนวทางหนึ่งของการทำการเกษตรแบบอินทรีย์ ซึ่งเป็นองค์ความรู้ใหม่ในการทำการเกษตร เมื่อเป็นองค์ความรู้ใหม่ทำให้เกษตรกรโดยทั่วไปเข้าใจว่าหลักการของเกษตรอินทรีย์มีความยุ่งยากการทำการเกษตรโดยเลือกใช้ปุ๋ยอินทรีย์ก็มีความยุ่งยาก เกษตรกรจึงเกิดความไม่มั่นใจในประสิทธิภาพของปุ๋ยอินทรีย์เมื่อเทียบกับประสิทธิภาพของปุ๋ยเคมีที่เกษตรกรคุ้นเคยในการใช้มานาน จะเห็นได้จากสัดส่วนของจำนวนเกษตรกรที่ใช้ปุ๋ยในตำบลผาน้อย อำเภอวังสะพุง จังหวัดเลย พบว่า มีจำนวนเกษตรกรที่ใช้ปุ๋ยอินทรีย์น้อยกว่าเกษตรกรที่ใช้ปุ๋ยเคมี เกษตรกรจำเป็นจะต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการของเกษตรอินทรีย์เป็นอย่างดี ในหลักการตามแนวทางของเกษตรอินทรีย์จึงจะทำให้การนำเกษตรอินทรีย์มีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อการเกษตร และด้วยเหตุผลดังกล่าว ทำให้เกษตรกรที่ใช้ปุ๋ยอินทรีย์ในตำบลผาน้อย อำเภอวังสะพุง จังหวัดเลย มีน้อยและยังไม่มีที่แพร่หลาย สอดคล้องกับแนวคิดของ วลัยเงิน มหาคูณ และพิมพ์หทัย วิจิตรนาวี (2551) ซึ่งได้กล่าวว่า การทำ

เกษตรอินทรีย์ของไทยยังอยู่ในช่วงระยะเริ่มแรก กลุ่มผู้ทำการเกษตรอินทรีย์ยังมีจำนวนจำกัด โดยผู้ประกอบการและผู้ผลิตที่สำคัญ ได้แก่ เครือข่ายเกษตรอินทรีย์ที่ทำงานร่วมกับสหกรณ์กรีนเนท จำกัด และมูลนิธิสายใยแผ่นดิน คิดเป็นสัดส่วนประมาณร้อยละ 55.89 ของเกษตรกรที่ทำการผลิตเกษตรอินทรีย์ และมีพื้นที่ทำการเกษตรอินทรีย์คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 24.14 ของพื้นที่เกษตรอินทรีย์ทั้งหมดภายในประเทศซึ่งมีจำนวนยัง不多 และผลการศึกษาในครั้งนี้สอดคล้องกับผลการศึกษาของ ณฐนนท์ เมธิพิสิฐกุล (2551) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการเลือกซื้อปุ๋ยอินทรีย์ของผู้ซื้อในเขตอำเภอเมืองจังหวัดแพร่ ซึ่งพบว่า ปัจจัยทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อการเลือกซื้อปุ๋ยสำเร็จรูปของเกษตรกรในเขตอำเภอบ้านหลวง จังหวัดน่าน อยู่ในระดับปานกลาง

ดังนั้นจากผลการศึกษา แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่ได้กล่าวมานั้นจะเห็นได้ว่า มีความสอดคล้องกันและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน เนื่องจากเกษตรกรที่ทำการเกษตรโดยใช้ปุ๋ยอินทรีย์ยังมีจำนวนน้อย ยังไม่เป็นที่แพร่หลายเท่าที่ควร การพิจารณาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการที่จะตัดสินใจซื้อปุ๋ยอินทรีย์ยังอยู่ในระดับปานกลาง ดังนั้นทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องควรเร่งผลักดันให้เกษตรกรเห็นความสำคัญในการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ เนื่องจาก จะส่งผลดีต่อสุขภาพของลูกค้ำและผู้ผลิตผลิตผลทางการเกษตร ในส่วนของผู้ผลิตและผู้ขายนั้น ควรเร่งสร้างการรับรู้และการใช้ประโยชน์จากปุ๋ยอินทรีย์ให้กับลูกค้ำให้มากกว่าที่ผ่านมา เพื่อเพิ่มกลุ่มลูกค้ำเป้าหมายและเพื่อเพิ่มผลประกอบการ

เมื่อพิจารณาปัจจัยการตัดสินใจซื้อปุ๋ยอินทรีย์ของเกษตรกรตำบลผาน้อย อำเภอวังสะพุง จังหวัดเลย จำแนกเป็นรายด้านพบว่า ด้านผลิตภัณฑ์ ($\mu = 3.74$) โดยการที่ปัจจัยการตัดสินใจซื้อปุ๋ยอินทรีย์ของเกษตรกรตำบลผาน้อย อำเภอวังสะพุง จังหวัดเลย ในด้านผลิตภัณฑ์ที่มีค่าเฉลี่ยมากกว่าด้านอื่นๆ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ

ปุ๋ยอินทรีย์เป็นผลิตภัณฑ์ที่เกษตรกรต้องการใช้เพื่อให้ผลผลิตทางการเกษตรได้ผลดี เกษตรกรย่อมต้องการปุ๋ยอินทรีย์ที่มีคุณภาพ เป็นไปตามมาตรฐานของปุ๋ยอินทรีย์ มีการระบุถึงสรรพคุณ วิธีการใช้งานตลอดจนความเหมาะสมในการใช้งานกับผลผลิตทางการเกษตร ไม่ส่งผลเสียต่อร่างกายของเกษตรกรผู้ใช้ มีความสะดวกในการใช้งาน เพราะการทำการเกษตรในปัจจุบันเป็นการเกษตรที่มีการใช้เครื่องทุ่นแรงกันมากขึ้น ความสะดวกและรวดเร็วในการทำการเกษตรเป็นปัจจัยที่เกษตรกรให้ความสำคัญ นอกจากนี้ปัจจัยเกี่ยวกับความคุ้มค่าในการลงทุนเพื่อจัดหาปุ๋ยมาใช้ ตลอดจนการรักษาทรัพยากรดินในพื้นที่ทำการเกษตร การสร้างความสมดุลให้กับแร่ธาตุและสภาพทางกายภาพของดิน ดังนั้นเกษตรกรจึงจำเป็นต้องให้ความสำคัญกับผลิตภัณฑ์ปุ๋ยอินทรีย์ที่เลือกกว่า มีคุณสมบัติที่เหมาะสมและตรงกับความต้องการหรือไม่ เช่น บรรจุภัณฑ์ที่ใส่ปุ๋ยอินทรีย์เปิดใช้สะดวก บรรจุภัณฑ์มีการแสดงน้ำหนักสุทธิของปุ๋ยไว้อย่างชัดเจน เป็นต้น ด้วยสาเหตุเหล่านี้ทำให้ปัจจัยการตัดสินใจซื้อปุ๋ยอินทรีย์ของเกษตรกรตำบลผาน้อย อำเภอวังสะพุง จังหวัดเลย ด้านผลิตภัณฑ์มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดเมื่อเทียบกับด้านอื่นๆ ดังนั้น ผู้ผลิตและผู้จัดจำหน่ายจึงจำเป็นต้องให้ความสำคัญในการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ให้ตอบสนองต่อความต้องการ ความจำเป็นของเกษตรกร โดยคำนึงถึงประโยชน์ ความคุ้มค่าและเมื่อผู้ผลิตผลิตปุ๋ยอินทรีย์ที่มีคุณภาพและเกิดอรรถประโยชน์ต่อเกษตรกรแล้ว การกำหนดราคาก็จำเป็นต้องสอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจและสังคมในปัจจุบันด้วย นั่นคือเมื่อผลิตแล้วต้องสามารถขายได้และทำให้มีรายได้เพิ่มขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ศิริวรรณ เสรีรัตน์และคณะ (2546) ซึ่งได้กล่าวไว้ว่า ผลิตภัณฑ์เป็นสิ่งที่ผู้ผลิตเสนอแก่ตลาดหรือผู้บริโภค เพื่อตอบสนองความจำเป็น และความต้องการของตลาดได้ ผลิตภัณฑ์ต้องมีอรรถประโยชน์ (Utility) และมีมูลค่า

(Value) ในสายตาของลูกค้าจึงจะทำให้ผลิตภัณฑ์สามารถขายได้ นอกจากนั้นยังสอดคล้องกับการศึกษาของ โกลนาคสิงห์ (2550) ซึ่งได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยส่วนประสมการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อปุ๋ยอินทรีย์ของเกษตรกรในอำเภอสมปราช จังหวัดลำปาง พบว่า ปัจจัยส่วนประสมการตลาดด้านที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อปุ๋ยอินทรีย์ของเกษตรกรใน อำเภอสมปราช จังหวัดลำปาง อยู่ในระดับมาก คือ ปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์ และหากพิจารณา รายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ บรรจุภัณฑ์ที่ใส่ปุ๋ยอินทรีย์เปิดใช้สะดวก โดยเหตุที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า วิธีการพัฒนาการเกษตรต้องการความสะดวกรวดเร็ว ดังนั้น บรรจุภัณฑ์ที่ใส่ปุ๋ยอินทรีย์ต้องเป็นบรรจุภัณฑ์ที่สะดวกต่อการขนย้าย การเก็บรักษา การนำไปใช้งาน ซึ่งหากบรรจุภัณฑ์นั้นใช้ง่ายและสะดวกก็จะทำให้เกษตรกรประหยัดเวลาและสะดวกในการนำไปใช้งานมากขึ้น ประกอบกับปัจจุบันการดำเนินการเกษตรมีการพัฒนาไปมาก มีการใช้เครื่องทุ่นแรงในการทำการเกษตร ประกอบกับวัตถุประสงค์ของการดำเนินการเกษตร นอกจากจะเอาไว้บริโภคในครัวเรือนแล้ว ยังมีวัตถุประสงค์เพื่อต้องการจำหน่าย ทำให้เกษตรกรต้องการความสะดวกและรวดเร็วในการผลิต ความสะดวกในการใช้ปุ๋ยจึงเป็นสิ่งที่เกษตรกรต้องการ มาเป็นลำดับแรก

ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ($\mu = 3.36$) โดย การที่ปัจจัยการตัดสินใจซื้อปุ๋ยอินทรีย์ของเกษตรกรต่ำลง ฝาน้อย อำเภอวังสะพุง จังหวัดเลย ในด้านช่องทางการจัดจำหน่ายมีค่าเฉลี่ยอยู่ในลำดับที่สอง ทั้งนี้อาจเป็น เพราะว่าการเกษตรต้องการความสะดวก สอดคล้องกับผล การศึกษาในด้านผลิตภัณฑ์ ถ้าผู้ประกอบการให้ความ สะดวกและมีช่องทางการจัดจำหน่ายที่เหมาะสม เกษตรกรเข้าถึงง่าย การตัดสินใจในการซื้อปุ๋ยอินทรีย์ไป ใช้งานของเกษตรกรในตำบลฝาน้อย ย่อมทำให้เกษตรกร อยากรมาใช้บริการ แสดงให้เห็นได้จากผลการศึกษาในราย

ข้อที่พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ร้านขายปุ๋ย อินทรีย์ใกล้บ้านหาซื้อได้ง่าย เพราะหากเกษตรกรสามารถ เข้าถึงผลผลิตภัณฑ์ได้สะดวก ย่อมลดค่าใช้จ่ายอื่นๆ เช่น ค่าใช้จ่ายในการเดินทางเพื่อหาซื้อปุ๋ยในพื้นที่ไกล ลดเวลา ในการซื้อและการขนย้าย

ด้านการส่งเสริมการตลาด ($\mu = 3.04$) ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะ ร้านจำหน่ายปุ๋ยอินทรีย์มีการจัดโปรโมชั่น เพื่อส่งเสริมการขายน้อยและไม่หลากหลาย เช่น การให้ ของแถมเมื่อซื้อจำนวนมาก การสะสมยอดซื้อ การ ประชาสัมพันธ์ปุ๋ยอินทรีย์ให้เป็นที่รู้จักทางวิทยุหรือสื่อ ประชาสัมพันธ์ต่างๆ เป็นต้น ซึ่งส่วนใหญ่เกษตรกร ต้องการให้มีโปรโมชั่นหรือการประชาสัมพันธ์ข้อมูล ข่าวสารต่างๆ เพื่อเป็นแรงจูงใจในการตัดสินใจซื้อ เมื่อ พิจารณาเป็นรายข้อพบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ พนักงานขายมีกริยามารยาทสุภาพกับลูกค้า สะท้อนให้ เห็นว่า ความประทับใจแรกเริ่มในการติดต่อสื่อสารเป็น สิ่งสำคัญ เกษตรกรต้องการการต้อนรับที่ดี และเป็นมิตร ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ ญฐนนท์ เมธิพิสิฐกุล (2551) ซึ่งศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการเลือก ซื้อปุ๋ยอินทรีย์ของผู้ซื้อในเขตอำเภอเมืองจังหวัดแพร่ พบว่า วิธีการส่งเสริมการขายที่ผู้ซื้อพึงพอใจมากที่สุดคือ การให้เครดิต และรับทราบข้อมูลการจำหน่ายจากตัวแทน จำหน่ายของบริษัท และสอดคล้องกับโกลนาคสิงห์ (2550) ได้ศึกษาปัจจัยส่วนประสมการตลาดที่มีผลต่อการ ตัดสินใจเลือกซื้อปุ๋ยอินทรีย์ของเกษตรกรในอำเภอสมปราช จังหวัดลำปาง พบว่า ปัจจัยส่วนประสมการตลาดที่มีผล ต่อการซื้อผลิตภัณฑ์ปุ๋ยอินทรีย์ด้านการส่งเสริมการตลาด อยู่ในระดับน้อยที่สุดเมื่อเทียบกับด้านอื่นๆ เมื่อพิจารณา รายข้อพบว่า ปัจจัยการตัดสินใจซื้อปุ๋ยอินทรีย์ของ เกษตรกรตำบลฝาน้อย อำเภอวังสะพุง จังหวัดเลย ด้าน การส่งเสริมการตลาด ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ พนักงาน ขายมีกริยามารยาทสุภาพกับลูกค้า

ดังนั้นจากผลการศึกษา แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่ได้กล่าวมานั้นจะเห็นได้ว่า มีสอดคล้องกันและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน เนื่องจากเมื่อพิจารณาปัจจัยการตัดสินใจซื้อปุ๋ยอินทรีย์ของเกษตรกรตำบลผาน้อย อำเภอวังสะพุง จังหวัดเลย พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านผลิตภัณฑ์ ซึ่งจากข้อมูลดังกล่าวจะเห็นได้ว่า ด้านผลิตภัณฑ์ เป็นปัจจัยที่เกษตรกรให้ความสำคัญมากที่สุด เนื่องจากเกษตรกรอาจคาดหวังผลหรือประโยชน์ที่จะได้รับจากการใช้ผลิตภัณฑ์ปุ๋ยอินทรีย์ จึงต้องพิจารณาปัจจัยสำคัญต่างๆ ของผลิตภัณฑ์เป็นสำคัญ เช่น ผลผลิตที่จะได้รับหลังจากใช้ปุ๋ยอินทรีย์ ความสะดวกสบายในการซื้อ การใช้ คุณภาพของผลิตภัณฑ์ เป็นต้น ดังนั้นด้านผลิตภัณฑ์จึงเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจซื้อมากเป็นอันดับหนึ่ง ซึ่งผู้ประกอบการควรให้ความสำคัญเป็นอันดับต้นๆ เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของลูกค้าโดยเฉพาะเกษตรกรซึ่งเป็นคนส่วนใหญ่ที่นำปุ๋ยอินทรีย์ไปใช้งาน

2. ผลการเปรียบเทียบปัจจัยการตัดสินใจซื้อปุ๋ยอินทรีย์ของเกษตรกรในตำบลผาน้อย อำเภอวังสะพุง จังหวัดเลย ผลการศึกษาพบว่า

2.1 เกษตรกรตำบลผาน้อย อำเภอวังสะพุง จังหวัดเลยที่มีเพศต่างกันมีผลต่อการตัดสินใจซื้อปุ๋ยอินทรีย์ ในภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยที่กำหนดไว้ นั่นคือ เพศมีผลต่อการตัดสินใจซื้อปุ๋ยอินทรีย์ ผู้ศึกษาเห็นว่าการศึกษาที่เพศมีผลกับการตัดสินใจซื้อปุ๋ยอินทรีย์ของเกษตรกรในตำบลผาน้อย อำเภอวังสะพุง จังหวัดเลย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า เพศชายกับเพศหญิงจะมีความละเอียดรอบคอบในการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ต่างกัน โดยเพศหญิงจะใส่ใจในรายละเอียดและมีความละเอียดรอบคอบมากกว่าเพศชาย เช่น คุณลักษณะ คุณสมบัติของสินค้า ราคา ส่วนลด การบริการ เป็นต้น ซึ่งไม่สอดคล้องกับ

งานวิจัยของ ณฐนนท์ เมธิพิสิฐกุล (2551) ที่ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการเลือกซื้อปุ๋ยอินทรีย์ของผู้ซื้อในเขตอำเภอเมืองจังหวัดแพร่ พบว่า ลูกค้านั้นมีเพศต่างกันมีพฤติกรรมการเลือกซื้อปุ๋ยอินทรีย์ ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะความแตกต่างในการศึกษาข้อมูล เช่น ผู้ตอบแบบสอบถามและพื้นที่ มีบริบทต่างกัน ช่วงเวลาต่างกัน เป็นต้น อาจทำให้ผลการวิจัยที่ได้แตกต่างกัน

2.2 เกษตรกรตำบลผาน้อย อำเภอวังสะพุง จังหวัดเลย ที่มีอายุต่างกันมีผลต่อการตัดสินใจซื้อปุ๋ยอินทรีย์ในภาพรวมไม่ต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยที่กำหนดไว้ นั่นคือ อายุไม่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อปุ๋ยอินทรีย์ของเกษตรกรในตำบลผาน้อย อำเภอวังสะพุง จังหวัดเลย ทั้งนี้เนื่องจากอายุไม่ได้เป็นตัวกำหนดศักยภาพของเกษตรกรในด้านของกำลังการซื้อ และการตัดสินใจในการเลือกซื้อปุ๋ยอินทรีย์ เกษตรกรที่มีอายุน้อยหรือมากไม่ได้มีผลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อปุ๋ยอินทรีย์ ซึ่งผลการศึกษาดังกล่าวสอดคล้องกับ ณฐนนท์ เมธิพิสิฐกุล (2551) ที่ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการเลือกซื้อปุ๋ยอินทรีย์ของผู้ซื้อในเขตอำเภอเมือง จังหวัดแพร่ พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลทางด้านอายุ ให้ความสำคัญกับปัจจัยทางการตลาดที่ไม่ต่างกันในทุกปัจจัย และสอดคล้องกับนาตยา กาฬภักดี (2556) ได้ศึกษาความคิดเห็นของเกษตรกร ตำบลหนองมะค่าโมง อำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี ที่มีต่อนโยบายปรับโครงสร้างทางเศรษฐกิจ ภาคการเกษตร ด้านการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ พบว่า เกษตรกรที่มีอายุต่างกันมีความคิดเห็นของเกษตรกรตำบลหนองมะค่าโมง อำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี ที่มีต่อนโยบายปรับโครงสร้างทางเศรษฐกิจ ภาคการเกษตร ด้านการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ ไม่แตกต่างกัน

ดังนั้นจากผลการศึกษา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจะเห็นได้ว่าเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ซึ่งแสดงให้เห็นว่า อายุไม่ได้มีความสำคัญต่อการตัดสินใจซื้อปุ๋ยอินทรีย์

ลูกค้าไม่ว่าจะอยู่ช่วงอายุใดก็มีเหตุผลในการเลือกซื้อปุ๋ยอินทรีย์ไม่ต่างกัน แต่ลูกค้าที่มีรายได้และพื้นที่เพาะปลูกต่างกันมีผลต่อการตัดสินใจซื้อปุ๋ยต่างกัน อาจเป็นเพราะถ้าเกษตรกรมีรายได้มากก็อาจจะเลือกซื้อของดีที่มีคุณภาพสูงแต่อาจมีราคาแพงขึ้นกว่าคนที่มียาได้น้อยที่อาจต้องการของดีแต่ไม่ยอมจ่ายในราคาแพง รวมถึงคนที่มียพื้นที่เพาะปลูกมากก็ย่อมมีความต้องการปุ๋ยฯ แตกต่างจากคนพื้นที่น้อย เช่น ปริมาณการซื้อ ส่วนลด เงื่อนไขการชำระเงิน เป็นต้น ดังนั้นคนพื้นที่เพาะปลูกมากก็อาจมีข้อพิจารณาในการเลือกซื้อมากกว่าคนที่ซื้อในปริมาณน้อยๆ

2.3 เกษตรกรตำบลผาน้อย อำเภอวังสะพุง จังหวัดเลยที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีผลต่อการตัดสินใจซื้อปุ๋ยอินทรีย์ในภาพรวม ไม่ต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยที่กำหนดไว้ นั่นคือ ระดับการศึกษาไม่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อปุ๋ยอินทรีย์ของเกษตรกรในตำบลผาน้อย อำเภอวังสะพุง จังหวัดเลย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าการศึกษามีผลต่อการตัดสินใจซื้อปุ๋ยอินทรีย์ในภาพรวมเพราะส่วนใหญ่เกษตรกรมีการศึกษาในระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา จำนวน 211 คน มีสัดส่วนของคนที่มีการศึกษาขั้นพื้นฐานมีสูงกว่าร้อยละ 92.14 ซึ่งคนกลุ่มนี้จะมีความรู้เกี่ยวกับการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ หรือความตระหนักในความสำคัญและความจำเป็นในการใช้ปุ๋ยอินทรีย์คล้ายคลึงกัน ไม่ต่างกัน ดังนั้นระดับการศึกษาจึงไม่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อปุ๋ยอินทรีย์ของเกษตรกรในตำบลผาน้อย อำเภอวังสะพุง จังหวัดเลย ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ นาดยา กาฬภักดี (2556) ได้ศึกษาเรื่องความคิดเห็นของเกษตรกรตำบลหนองมะค่าโมง อำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี ที่มีต่อนโยบายปรับโครงสร้างทางเศรษฐกิจ ภาคการเกษตร ด้านการใช้ปุ๋ยอินทรีย์พบว่า เกษตรกรที่มีการศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นต่อ

นโยบายปรับโครงสร้างทางเศรษฐกิจ ภาคการเกษตร ด้านการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ไม่แตกต่างกัน

ดังนั้นจะเห็นได้ว่าจากผลการศึกษา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ทั้งนี้การที่ระดับการศึกษาไม่ได้เป็นปัจจัยสำคัญในการพิจารณาตัดสินใจซื้อปุ๋ยอินทรีย์ อาจเป็นเพราะการศึกษาต่างกันไม่มีผลต่อการพิจารณาเลือกซื้อปุ๋ยอินทรีย์ เกษตรกรอาจจะพิจารณาจากความพอใจต่อสินค้าหรือบริการหรือเงื่อนไขอื่นๆ ที่ทำให้รู้สึกพอใจจึงตัดสินใจซื้อ เช่น รูปลักษณ์สินค้า ราคา ส่วนลด ของแถม การบริการ เป็นต้น

2.4 เกษตรกรตำบลผาน้อย อำเภอวังสะพุง จังหวัดเลย ที่มีขนาดพื้นที่การเพาะปลูกต่างกันมีผลต่อการตัดสินใจซื้อปุ๋ยอินทรีย์ในภาพรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยที่กำหนดไว้ นั่นคือ ขนาดพื้นที่การเพาะปลูกมีผลต่อการตัดสินใจซื้อปุ๋ยอินทรีย์ของเกษตรกรในตำบลผาน้อย อำเภอวังสะพุง จังหวัดเลย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าปัจจัยด้านขนาดพื้นที่การเพาะปลูกมีผลต่อการตัดสินใจซื้อปุ๋ยอินทรีย์ของเกษตรกรในตำบลผาน้อย อำเภอวังสะพุง จังหวัดเลย เนื่องจากขนาดพื้นที่เป็นปัจจัยที่สำคัญของเกษตรกรในการจัดหาปุ๋ยอินทรีย์ เป็นปัจจัยที่แปรผันตรงกับปริมาณความต้องการปุ๋ยอินทรีย์ กล่าวคือ ยิ่งเกษตรกรมีพื้นที่การเพาะปลูกมากเท่าใด ย่อมมีสัดส่วนของความต้องการปุ๋ยอินทรีย์มากขึ้นตามขนาดของพื้นที่เพาะปลูก ดังนั้น เกษตรกรที่มีพื้นที่เพาะปลูกมากจำเป็นต้องให้ความสำคัญกับการเลือกชนิดของปุ๋ย ราคาของปุ๋ย ให้เหมาะสมกับชนิดของพืช และศักยภาพในการจัดหาหรือแหล่งเงินทุนในการจัดหาปุ๋ยอินทรีย์ให้กับพืชของตน เป็นเหตุให้เกษตรกรตำบลผาน้อย อำเภอวังสะพุง จังหวัดเลยที่มีขนาดพื้นที่การเพาะปลูกต่างกันมีผลต่อการตัดสินใจซื้อปุ๋ยอินทรีย์ในภาพรวมต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับนาดยา กาฬภักดี (2556) ได้ศึกษาความคิดเห็นของเกษตรกร

ตำบลหนองมะค่าโมง อำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี ที่มีต่อนโยบายปรับโครงสร้างทางเศรษฐกิจ ภาคการเกษตร ด้านการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ พบว่า เกษตรกรที่มีขนาดพื้นที่ทำการเกษตรต่างก็มีความคิดเห็นของเกษตรกรตำบลหนองมะค่าโมง อำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี ที่มีต่อนโยบายปรับโครงสร้างทางเศรษฐกิจ ภาคการเกษตร ด้านการใช้ปุ๋ยอินทรีย์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ .05

ดังนั้นจะเห็นได้ว่า จากผลการศึกษา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเป็นไปในทิศทางเดียวกัน อาจเป็นเพราะพื้นที่ต่างกันเกษตรกรย่อมมีความต้องการที่แตกต่างกันดังนั้นในการพิจารณาปัจจัยสำคัญต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจซื้อปุ๋ยอินทรีย์ก็จะต่างกันไป เช่น พื้นที่น้อยย่อมต้องการใช้ปุ๋ยน้อย พื้นที่มากซื้อปุ๋ยในปริมาณอาจต้องการส่วนลดที่มากกว่า เป็นต้น

2.5 เกษตรกรตำบลผาน้อย อำเภอสว่างวีระวงศ์ จังหวัดเลย ที่มีรายได้เฉลี่ยต่อปีต่างกันมีผลต่อการตัดสินใจซื้อปุ๋ยอินทรีย์ในภาพรวมต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยที่กำหนดไว้ นั่นคือ รายได้เฉลี่ยต่อปีมีผลต่อการตัดสินใจซื้อปุ๋ยอินทรีย์ของเกษตรกรในตำบลผาน้อย อำเภอสว่างวีระวงศ์ จังหวัดเลย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การที่เกษตรกรตำบลผาน้อย อำเภอสว่างวีระวงศ์ จังหวัดเลยที่มีรายได้เฉลี่ยต่อปีแตกต่างกันมีผลต่อการตัดสินใจซื้อปุ๋ยอินทรีย์ในภาพรวมต่างกันเนื่องจากรายได้เฉลี่ยต่อปีเป็นปัจจัยที่สำคัญในการกำหนดศักยภาพของการจัดหาวัตถุดิบทางการเกษตรให้กับเกษตรกร เกษตรกรรายใดที่มีรายได้เฉลี่ยต่อปีสูงย่อมมีศักยภาพในการจัดหาปุ๋ยที่ดีให้กับผลผลิตทางการเกษตรของตนได้มากกว่าเกษตรกรที่มีรายได้ต่ำกว่า และมีโอกาสในการคัดสรรประเภทหรือชนิดของปุ๋ยได้ดีกว่า สอดคล้องกับ ญูธนนท์ เมธิพิสิฐกุล (2551) ซึ่งศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการ

เลือกซื้อปุ๋ยอินทรีย์ของผู้ซื้อในเขตอำเภอมืองจังหวัดแพร่ พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลทางด้านรายได้ ให้ความสำคัญกับปัจจัยทางการตลาดที่ต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ดังนั้นจะเห็นได้ว่า จากผลการศึกษา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเป็นไปในทิศทางเดียวกัน อาจเป็นเพราะรายได้ที่ต่างกันย่อมมีการพิจารณาเลือกซื้อปุ๋ยอินทรีย์ต่างกัน เช่น เกษตรกรที่มีรายได้มากอาจเลือกซื้อปุ๋ย ที่มีคุณภาพดีถึงแม้ราคาสูงขึ้นก็ยินดีที่จะซื้อซึ่งอาจต่างกับเกษตรกรที่มีรายได้น้อยที่ต้องการซื้อปุ๋ย ในราคาที่ไม่สูงมากนัก เป็นต้น

สรุปผลการวิจัย

จากการวิจัยได้ข้อสรุปดังนี้

ผลจากการวิจัยแสดงให้เห็นว่า เกษตรกรมีความคิดเห็นเกี่ยวกับ ปัจจัยการตัดสินใจซื้อปุ๋ยอินทรีย์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านผลิตภัณฑ์ อยู่ในระดับมาก และรองลงมาคือ ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ด้านราคา และด้านการส่งเสริมการตลาด อยู่ในระดับปานกลางตามลำดับ

นอกจากนั้นผลการวิจัยยังแสดงให้เห็นว่า เกษตรกรที่มีอายุ และระดับการศึกษาต่างกันมีการตัดสินใจซื้อปุ๋ยอินทรีย์ ในภาพรวมไม่ต่างกัน แต่เกษตรกรที่มีเพศ ขนาดพื้นที่การเพาะปลูกและรายได้เฉลี่ยต่อปีต่างกันมีการตัดสินใจซื้อปุ๋ยอินทรีย์ในภาพรวมต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ด้านผลิตภัณฑ์ เกี่ยวกับ บรรจุภัณฑ์ที่ใส่ปุ๋ยอินทรีย์จะต้องเปิดใช้สะดวก โดยผู้ผลิตปุ๋ยอินทรีย์ควรให้

ความสำคัญกับการพัฒนาบรรจุภัณฑ์ที่เปิดใช้งานง่าย หรือสามารถเปิดได้ง่ายโดยไม่ต้องใช้อุปกรณ์อื่นๆ ช่วยในการเปิด หรือเมื่อเปิดใช้งานแล้วสามารถเก็บรักษาได้ง่าย โดยรักษาคุณภาพของปุ๋ยอินทรีย์ไว้ได้ ซึ่งการปรับปรุงบรรจุภัณฑ์ดังกล่าว จะเป็นแนวทางหนึ่งที่จะจูงใจให้เกิดการตัดสินใจซื้อ เนื่องจากลูกค้าส่วนใหญ่ต้องการความสะดวกสบายในการใช้งานสินค้าและยังเป็นการอำนวยความสะดวกให้กับเกษตรกร เพื่อให้ใช้งานสินค้าได้ง่าย ไม่ยุ่งยาก

2. ด้านราคา เกี่ยวกับ ราคาขายจะต้องมีความเหมาะสมกับคุณภาพปุ๋ยอินทรีย์ที่จำหน่าย โดยผู้ผลิตปุ๋ยอินทรีย์ควรจะมีการกำหนดกลยุทธ์เกี่ยวกับราคาสินค้าที่เหมาะสม โดยจะต้องกำหนดราคาของปุ๋ยโดยคำนึงถึงคุณภาพของปุ๋ยฯ เป็นสำคัญเพราะปัจจัยสำคัญในการตัดสินใจซื้อสินค้าส่วนใหญ่ลูกค้าจะให้ความสำคัญกับเรื่องราคากับความคุ้มค่าของสินค้าที่ซื้อ ถ้าขายสินค้าแพงและคุณภาพสินค้าไม่ดี ไม่คุ้มค่าลูกค้าก็จะไม่ซื้อสินค้า ถ้าหากในกรณีที่ปุ๋ยมีคุณภาพสูงแต่มีราคาสูงกว่าคู่แข่ง ผู้ผลิตปุ๋ยจะต้องนำเสนอจุดเด่นของผลิตภัณฑ์ให้ลูกค้าเห็นว่า มีคุณสมบัติหรือส่วนผสมอะไรที่ดีกว่ายี่ห้ออื่นหรือร้านอื่นในประเด็นใดบ้าง เพื่อจูงใจและเป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจให้กับเกษตรกร

3. ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย เกี่ยวกับทำเลร้านขายปุ๋ยอินทรีย์ เพราะทำเลที่ตั้งเป็นปัจจัยสำคัญปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้า เช่น ถ้าที่จอดรถไม่สะดวก ลูกค้าก็อาจจะไปใช้บริการร้านอื่นแทนที่ตั้งร้านอยู่ไกล ลูกค้าก็อาจจะไม่ไปใช้บริการเพราะสิ้นเปลืองค่าน้ำมันรถ ดังนั้นควรพิจารณาเรื่องทำเลที่ตั้งร้าน ควรอยู่ในชุมชน ใกล้กลุ่มลูกค้าเป้าหมาย เพื่อให้เกษตรกรที่เป็นลูกค้ามาใช้บริการเพื่อหาซื้อปุ๋ยฯ ได้สะดวก และยังเป็นการอำนวยความสะดวกให้เกษตรกรสามารถมาติดต่อสอบถาม มาใช้บริการได้ง่าย สะดวก ประหยัดเวลา และ

ค่าใช้จ่ายในการเดินทาง หรือถ้ามีความจำเป็นในกรณีที่ทำเลที่ตั้งจะต้องห่างไกลจากกลุ่มลูกค้าเป้าหมายซึ่งเป็นเกษตรกร ผู้จำหน่ายปุ๋ยอินทรีย์จะต้องมีช่องทางในการติดต่อสื่อสารหรือค้าขายระหว่างกันที่หลากหลายรูปแบบ และเข้าถึงบริการได้ง่าย และควรมีบริการส่งสินค้าให้กับเกษตรกร เพื่อเป็นการจูงใจให้เกษตรกรตัดสินใจซื้อปุ๋ยอินทรีย์ของร้าน

4. ด้านการส่งเสริมการตลาด เกี่ยวกับพนักงานขาย ควรให้ความสำคัญกับการพัฒนามาตรฐานการให้บริการเพื่อจูงใจลูกค้าและเพื่อสร้างความประทับใจให้กับลูกค้า เช่น พนักงานขายจะต้องมีกริยามารยาทสุภาพกับลูกค้า มีความรู้เกี่ยวกับสินค้าเป็นอย่างดี ดังนั้นทางร้านจำหน่ายปุ๋ยอินทรีย์จะต้องพัฒนาคุณภาพการบริการของพนักงาน เพื่อให้มีจิตสำนึกในการให้บริการที่ดีรักในการบริการและเห็นความสำคัญของลูกค้าซึ่งเป็นเกษตรกร ตลอดจนการพัฒนาคุณภาพในการบริการให้ดีขึ้นอยู่เสมอ เพื่อสร้างความประทับใจ ความพึงพอใจให้กับเกษตรกรที่มาใช้บริการ

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาเรื่อง การสร้างแนวทางในการใช้ปุ๋ยหมักชีวภาพหรือปุ๋ยอินทรีย์เพื่อใช้ในการเกษตร เพราะจะเป็นประโยชน์ในการส่งเสริมและสนับสนุนให้เกษตรกรหันมาดำเนินการเกษตรที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและดีต่อสุขภาพผู้บริโภคมากขึ้น

2. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบต้นทุนในการทำเกษตรแบบอินทรีย์และการทำการเกษตรแบบทั่วไป เพื่อเป็นสารสนเทศสำหรับเกษตรกรในการเลือกใช้แนวทางในการทำเกษตร หรือหน่วยงานภาครัฐในการส่งเสริมการเกษตรแบบอินทรีย์

เอกสารอ้างอิง

- วิชาการเกษตร, กรม. (2555). **คู่มือการจัดการคุณภาพผักปลอดภัยจากสารพิษ**. กรุงเทพฯ : กองส่งเสริมพืชสวน.
- โกมล นาคสิงห์. (2550). **ปัจจัยส่วนประสมการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อปุ๋ยอินทรีย์ของเกษตรกรในอำเภอสมปราชญ์ จังหวัดลำปาง**. การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการอุตสาหกรรมเกษตร มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- คณะกรรมการพัฒนาเกษตรกรอินทรีย์แห่งชาติ. (2555). **แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาเกษตรกรอินทรีย์แห่งชาติ ฉบับที่ 1 พ.ศ. 2551-2554**. <http://www.nia.or.th/organic/download/National_Strategy.pdf> (20 ตุลาคม).
- ณฐนนท์ เมธีพิสิษฐกุล. (2551). **ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการเลือกซื้อปุ๋ยอินทรีย์ของผู้ซื้อในเขตอำเภอเมืองจังหวัดแพร่**. การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาเศรษฐศาสตร์เกษตร บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- นิตยา กาฬักดี. (2556). **ความคิดเห็นของเกษตรกรตำบลหนองมะค่าโมง อำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี**. การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญามหาบัณฑิต สาขารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.
- วลัยเงิน มหาคุณ และ พิมพ์ทัย วิจิตรนาวัน. (2551). **เกษตรกรอินทรีย์ : ทางเลือกใหม่ของเกษตรกรไทย**. <<http://www.scb.co.th/LIB/th/article/ktb/data/k8-27.html>> (20 ตุลาคม).
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์, และ คณะ. (2546). **การบริหารการตลาดยุคใหม่**. กรุงเทพฯ : ไคมอน อิน บิสซิเนส เวิร์ด.
- เกษตรอำเภอวังสะพุง, สำนักงาน. (2557). **รายงานการปลูกพืชเศรษฐกิจประจำปี 2556**. เลข : สำนักงานเกษตรอำเภอวังสะพุง.
- ส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาอัธยมศึกษา, สำนักงาน. (2554). **เอกสารประกอบการเรียนรายวิชาเลือก สารการประกอบอาชีพหลักการเกษตรอินทรีย์**. สมุทรสงคราม : ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยมศึกษา อำเภอกระทุ่มแบน.
- องค์การบริหารส่วนตำบลผาน้อย. (2557). **แผนการพัฒนากองการบริหารส่วนตำบลผาน้อย พ.ศ. 2557-2559**. เลข : องค์การบริหารส่วนตำบลผาน้อย.